

OBSAH

1 Na cestu k putovaniu od „pomalých vírusových infekcií“ cez „transmisívne špongioformné encefalopatie“ až ku „prionovým chorobám“	7
1.1 Prvé dejstvo – Björn Sigurdsson a pomalé vírusové infekcie	7
1.2 Druhé dejstvo – Daniel C. Gajdušek a prenosné demencie, prvá Nobelova cena	8
1.3 Tretie dejstvo – Stanley Prusiner – priony, druhá Nobelova cena	10
2 Najstaršia prionová choroba – klusavka (scrapie, súrlókór, trabenkrankheit)	13
2.1 Retrospektívny pohľad na začiatok problému, alebo – všetko začalo ovečkami...	13
2.2 Neplánovaný výsledok očkovania a nečakaný obrat v pohľade na klusavku...	14
2.3 Klusavka u nás a okolo nás...	19
2.4 Nežiaduci (škodlivý) a plánovaný (užitočný) prenos klusavky z oviec na iné druhy zvierat	23
2.5 Čo vieme, čo si myslíme, že vieme a čo nevieme o pôvodcovi klusavky?	26
3 Prenosné demencie a vekové zmeny mozgu	29
3.1 Od ovečiek k človeku...	29
3.2 Človek v priebehu starnutia – pohľad do mozgu cez mikroskop...	29
3.3 Starnutie a vekové zmeny CNS	35
3.4 Zriedkavá, ale neliečiteľná Creutzfeldtova-Jakobova choroba	39
3.5 Mikroskopický nález v mozgu pri CJch	42
3.6 KURU – vzdialená epidémia záhadnej choroby záhadného pôvodu s nečakaným dopadom	43
4 Stretnutie s prionmi – revolúcia v ponímaní TSE	47
4.1 Prionový proteín, pôvod a formy (Kain a Ábel v jednej rodine)	47
4.2 Premena normálneho, bunkového na infekčný prionový proteín	51
4.3 Funkcia „normálneho“ prionového proteínu v bunke	53
4.4 Čo sa deje s prionom keď vnikne do hostiteľa: slezina – piata kolóna – orgán, v ktorom sa množí pôvodca prionových chorôb pred inváziou do mozgu	57
4.5 Lymforetikulárny systém – množenie, transport a zneškodnenie prionu	57
4.5 Teoretický a praktický význam objavenia „PRIONU“	59
5 Prirodzené a človekom spôsobené prionové choroby	63
5.1 Epidemiologický prieskum: pátranie po príčinách a cestách šírenia nákazy	63

5.2	Prenos CJch z človeka na človeka – iatrogenná CJch	67
5.3	Spektrum (doteraz identifikovaných) humánných prionových chorôb ..	70
5.4	Zásah človeka – narušená druhová bariéra a bovinná špongioformná encefalopatia	72
5.5	Nový variant CJch	79
6	Špeciality slovenskej CJch	85
6.1	Počiatky cieleného výskumu a prvý slovenský „klaster“ CJch	85
6.2	„Svojské“ rysy výskytu CJch na Slovensku	86
6.3	Ovčia detektívka	93
6.4	Mutácia prionového génu E200K – špecifická pre CJch	95
7	Vieme sa brániť proti prionovým chorobám?	99
7.1	Usvedčenie páchatela – diagnóza: úspechy a úskalia	99
7.2	Liečenie prionových chorôb – súčasnosť a perspektívy	106
7.3	Rizikové skupiny CJch, perspektívne výhody v nevýhode	112
8	Čo ponúka veda proti vzniku a šíreniu prionových chorôb	115
8.1	Hľadanie Achilovej päty prionových chorôb, hypotézy o tom, ako zabrániť ochoreniu... ..	115
8.2	Pátranie po efektívnej prevencii prionových chorôb	116
8.3	Ako prionovým chorobám pribuchnúť pred nosom „bránu vstupu“? ..	117
8.4	Nakoľko ohrozujú prionové choroby zvierat človeka?	121
9	Koniec, či odovzdanie štafety... ..	129
	Chronologický prehľad vybraných údajov o PCH/TSE v skratke	131
	Literatúra	135
	Obrázková príloha	137